

Sygn. akt V U 807/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lutego 2016 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Adrianna Mongiallo

Protokolant: star. sekr. sądowy Magdalena Teteruk

po rozpoznaniu w dniu 11 lutego 2016 r. w Legnicy

sprawy z wniosku K. J. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania K. J. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 3 lipca 2015 r.

znak (...)

zmienia decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 3 lipca 2015 r. znak (...) w ten sposób, że zobowiązuje organ rentowy do ponownego ustalenia wysokości emerytury wnioskodawczyni K. J. (1) na podstawie art. 108 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Sygn. akt V U 807/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 3 lipca 2015 r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. ustalił wnioskodawczyni K. J. (1) wysokość emerytury na kwotę 1.188,04 zł od 1 czerwca 2015 r., którą wyliczył zgodnie z zasadami z art. 26 ustawy emerytalnej. W uzasadnieniu wskazał, że podstawę obliczenia emerytury wnioskodawczyni stanowiła kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonej do miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura wnioskodawczyni stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia ustalone na dzień zgłoszenia wniosku o podjęcie wypłaty emerytury, tj. na dzień 9 czerwca 2015r.

Wnioskodawczyni w odwołaniu podniosła, że organ rentowy w zaskarżonej decyzji niezasadnie zaniżył jej wysokość emerytury w porównaniu z wysokością tego świadczenia z wcześniejszych decyzji, w szczególności z decyzji z dnia 9 czerwca 2015, gdzie wyliczona kwota emerytury wynosiła 1.288,66 zł. Wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie jej świadczenia w wysokości wyższej, w wariantcie korzystniejszym.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie, podnosząc, iż wysokość emerytury wnioskodawczyni została wyliczona prawidłowo, a różnica w kwotach wynika z obowiązujących przepisów dotyczących waloryzacji składek (art. 25 ust. 3-12) i kapitału początkowego (art. 173 ust. 4-6a), które uwzględniane są przy obliczaniu wysokości emerytury na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej. Podał, iż w decyzji z dnia 9 czerwca 2015 r., obliczając wysokość emerytury wnioskodawczyni uwzględnił zwaloryzowaną kwotę składek oraz kapitału początkowego z zastosowaniem rocznych i kwartalnych waloryzacji, zaś ustalając ostateczną wysokość tego świadczenia dla wnioskodawczyni w zaskarżonej decyzji uwzględnił zwaloryzowaną kwotę składek oraz kapitału początkowego z zastosowaniem tylko rocznych waloryzacji (ostatnia roczna waloryzacja z dnia 1 czerwca 2015 r.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni K. J. (1) urodziła się (...)

W dniu 10 lutego 2015 r. ubezpieczona złożyła wniosek o emeryturę. Dla potrzeb ustalenia wysokości świadczenia emerytalnego wnioskodawczyni organ rentowy decyzją z 11 marca 2015 r. ponownie ustalił wartość kapitału początkowego ubezpieczonej na dzień 1 stycznia 1999 r. z uwzględnieniem przepisów ustawy emerytalnej w brzmieniu obowiązującym w dacie wydania decyzji, który wyniósł 91.723,83 zł.

W rozpoznaniu ww. wniosku ubezpieczonej organ rentowy decyzją z 18 marca 2015 r. przyznał jej prawo do emerytury od dnia(...), (...i) ustalił wysokość tego świadczenia w kwocie zaliczkowej, z uwagi na prowadzone postępowanie wyjaśniające z Otwartym Funduszem Emerytalnym. Wysokość emerytury zaliczkowej wynosiła 1.230,07 zł.

W dniu 25 maja 2015 r., po zakończeniu postępowania wyjaśniającego z OFE, Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał decyzję ustalającą wysokość emerytury wnioskodawczyni na kwotę 1.230,92 zł. Wysokość emerytury obliczona została zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej: podstawę obliczenia emerytury stanowiła kwota składek na ubezpieczenie emerytalne po waloryzacji zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonej w wys. 17.082,06 zł oraz kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego w wys. 292.248,46 zł, podzielona przez średnie dalsze trwanie życia wnioskodawczyni tj. 251,30 miesięcy. Wyplata emerytury została zawieszona z uwagi na kontynuowanie przez ubezpieczoną zatrudnienia. W dniu 25 maja 2015 r. organ rentowy wydał nadto decyzję ustalającą wysokość okresowej emerytury kapitałowej ubezpieczonej od dnia 10 marca 2015 r. na kwotę 37,33 zł, której wypłatę również zawieszono z uwagi na kontynuowanie przez ubezpieczoną zatrudnienia.

W dniu 9 czerwca 2015 r. organ rentowy, w związku z wejściem w życie nowelizacji ustawy z 5 marca 2015 r., wydał decyzję o przeliczeniu emerytury wnioskodawczyni i w wyniku tego przeliczenia ustalił wysokość świadczenia w kwocie 1.288,66 zł. Wcześniej, w dniu 3 czerwca 2015 r., ponownie ustalił też kapitał początkowy wnioskodawczyni, którego wartość na dzień 1 stycznia 1999 r. wyniosła 96.277,94 zł.

Wyplata emerytury ustalona powyższą decyzją została zawieszona, ponieważ wnioskodawczyni kontynuowała zatrudnienie. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy, poinformował wnioskodawczynię, że w celu podjęcia wypłaty emerytury należy przedłożyć w oddziale ZUS świadectwo pracy lub zaświadczenie potwierdzające fakt rozwiązania stosunku pracy z każdym pracodawcą, na rzecz którego praca ta była wykonywana bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury oraz wniosek o podjęcie wypłaty emerytury, a wysokość emerytury zostanie ustalona w ostatecznej kwocie z chwilą podjęcia jej wypłaty tj. po rozwiązaniu stosunku pracy i zgłoszeniu wniosku o podjęcie wypłaty emerytury.

Dnia 9 czerwca 2015r. wnioskodawczyni złożyła wniosek o ponowne ustalenie wysokości emerytury i podjęcie wypłaty świadczenia, wnosząc o uwzględnienie składek zaewidencjonowanych po dniu ustalenia prawa do świadczenia. Do wniosku ubezpieczona dołączyła świadectwo pracy, z którego wynikało, że jej zatrudnienie trwało nieprzerwanie od 13 czerwca 2012 r. i ustało 31 maja 2015 r.

Decyzją z 3 lipca 2015 r., po rozpoznaniu ww. wniosku, Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustalił wysokość emerytury K. J. (1) na kwotę 1.188,04 zł w oparciu o art. 26 ustawy emerytalnej. Podstawę obliczenia emerytury

ubezpieczonej stanowiła kwota składek zaewidencjonowana na koncie po waloryzacji w wys. 16.457,89 zł oraz kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego w wys. 279.483,95 zł podzielona przez średnie dalsze trwanie życia ustalone na dzień zgłoszenia wniosku o podjęcie wypłaty emerytury, tj. na dzień 9 czerwca 2015r. – 249,10 miesięcy. Kolejną decyzją z 3 lipca 2015 r. organ rentowy wyliczył też wysokość okresowej emerytury kapitałowej wnioskodawczyni, której wysokość wyniosła 39,57 zł.

d owód : - akta ubezpieczeniowe ZUS: decyzje k. 23-24, 25-26, 27-28, 29-30, 41-42, 43-44 , wniosek

z dnia 10.02.2015 r. k. 1-4, wniosek z 09.06.2015 r. k. 31-32 , świadectwo pracy k. 35 ; akta kapitałowe: decyzje z 11.03.2015 r. i z 03.06.2015 r. k. 27, 30.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie jest zasadne.

W przedmiotowej sprawie sporna była wysokość należnego wnioskodawczyni świadczenia emerytalnego ustalonego na mocy decyzji z 3 lipca 2015 r. Organ rentowy stał na stanowisku, że wysokość emerytury określona zaskarżoną decyzją jest prawidłowa, a różnica pomiędzy tą wysokością a wysokością emerytury ustaloną w decyzji z 9 czerwca 2015 r. wynika z obowiązujących przepisów dotyczących waloryzacji składek i kapitału początkowego, które uwzględniane są przy obliczaniu wysokości emerytury na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej. Organ rentowy podał też, iż obliczając wysokość emerytury wnioskodawczyni w decyzji z 9 czerwca 2015 r. uwzględnił zwaloryzowaną kwotę składek oraz kapitału początkowego z zastosowaniem rocznych i kwartalnych waloryzacji, w decyzji z 3 lipca 2015 r. zaś uwzględnił zwaloryzowaną kwotę składek oraz kapitału początkowego z zastosowaniem tylko waloryzacji rocznych wskazując, że ustalona decyzją z 9 czerwca 2015 r. wysokość emerytury nie była ostateczna, gdyż ubezpieczona kontynuowała zatrudnienie, a wypłata świadczenia była zawieszona.

Powyższe stanowisko organu rentowego jest błędne, gdyż nie uwzględnia treści przepisu art. 108 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.jedn.: Dz.U. z 2015 r., poz. 748 z późn. zm.).

Należy wskazać, że kwestia sposobu waloryzacji składek na ubezpieczenie emerytalne zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego pojawia się przy okazji ustalania podstawy obliczenia emerytury, do której prawo nabywane jest na mocy art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a której wysokość ustalana jest zgodnie z art. 26 tej ustawy. W myśl art. 26 ust. 1 ustawy, emerytura stanowi bowiem równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego. Mający zastosowanie z mocy tego odesłania przepis art. 25 ust. 1 ustawy wskazuje –jako podstawę obliczenia emerytury– kwotę składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury oraz zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175.

W myśl art. 25 ust. 5 ustawy emerytalnej, waloryzacja składek sprowadza się do pomnożenia zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego składek przez wskaźnik waloryzacji, o jakim mowa w ust. 6-10 tego artykułu. W świetle art. 25 ust. 3 ustawy, składki te podlegają w pierwszym rzędzie waloryzacji rocznej, od dnia 1 czerwca każdego roku, poczynając od waloryzacji za 2000 rok, natomiast waloryzacja kwartalna, uregulowana w art. 25a ustawy, stanowi jej uzupełnienie. Zgodnie z art. 25 ust. 4 ustawy, mechanizm waloryzacji ma charakter narastający i oznacza dodawanie kwoty wynikającej z poprzedniej waloryzacji i kwoty składek za dany rok oraz podwyższenie tak uzyskanej sumy wskaźnikiem waloryzacji (pomnożenie jej przez wskaźnik waloryzacji).

Zasady waloryzacji kapitału początkowego określają przepisy art. 173 ust. 4 – 6a ustawy emerytalnej. Zgodnie z tymi przepisami, pierwszej waloryzacji kapitału początkowego dokonuje się od dnia 1 czerwca 2000 r. przez pomnożenie tego kapitału wskaźnikiem wzrostu przeciętnego wynagrodzenia z 1999 r., pomniejszonego o naliczone i potrącone od ubezpieczonego składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i chorobowe, w stosunku do przeciętnego

wynagrodzenia za 1998 r.; drugiej waloryzacji przeprowadzanej od dnia 1 czerwca 2001 r. dokonuje się na zasadach określonych w art. 25 ust. 3-5, 9 i 10 oraz w art. 25a; a trzeciej waloryzacji przeprowadzanej od dnia 1 czerwca 2002 r. oraz kolejnych dokonuje się na zasadach określonych w art. 25 ust. 3-8 i 10 oraz w art. 25a.

Przepis art. 25a ustawy emerytalnej przewiduje natomiast, że przy ustalaniu wysokości emerytury kwota składek na ubezpieczenie emerytalne zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego po dniu 31 stycznia roku, za który przeprowadzono ostatnią waloryzację, o której mowa w art. 25, jest waloryzowana kwartalnie. Szczegółowe reguły waloryzacji kwartalnej wynikają z ust. 2 – 5 art. 25a ustawy, przy czym ust. 2 stanowi, że w przypadku ustalania wysokości emerytury:

- 1) w pierwszym kwartale danego roku - ostatniej kwartalnej waloryzacji składek dokonuje się za trzeci kwartał poprzedniego roku;
- 2) w drugim kwartale danego roku - ostatniej kwartalnej waloryzacji składek dokonuje się za czwarty kwartał poprzedniego roku;
- 3) w trzecim kwartale danego roku - ostatniej kwartalnej waloryzacji składek dokonuje się za pierwszy kwartał danego roku;
- 4) w czwartym kwartale danego roku - ostatniej kwartalnej waloryzacji składek dokonuje się za drugi kwartał danego roku.

Jak wynika zatem z cyt. wyżej regulacji, w przypadku ustalania wysokości emerytury w czerwcu 2015 r., składki zaewidencjonowane na koncie ubezpieczonego podlegają jedynie rocznej waloryzacji. Waloryzacja roczna przeprowadzona w dniu 1 czerwca 2015 r. dotyczy bowiem składek wpłaconych do końca 2014 r. i zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego na dzień 31 stycznia 2015 r. Składki te nie podlegają już ponownej waloryzacji kwartalnej z art. 25a ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, skoro nie są składkami zaewidencjonowanymi na koncie ubezpieczonego po dniu 31 stycznia roku, za który przeprowadzono ostatnią waloryzację. Natomiast w świetle art. 25a ust. 1 pkt 3 i 4 ustawy, składki wpłacone poczynając od dnia 1 stycznia 2015 r. podlegają waloryzacji kwartalnej w przypadku emerytur, których wysokość ustalana jest poczynając od trzeciego kwartału tegoż roku. Jeśli zatem wysokość emerytury ustalana jest w czerwcu 2015 r., na podstawie jej obliczenia składa się suma:

- 1) kwoty składek ustalonej po ostatniej rocznej waloryzacji przeprowadzonej 1 czerwca 2015 r. (tj. kwoty zwaloryzowanych składek należnych do końca 2014 roku);
- 2) nominalnej kwoty składek należnych za okres od 1 stycznia 2015 r. do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc wypłaty emerytury, które w świetle art. 25a ust. 1 ustawy nie podlegają waloryzacji kwartalnej, a jednocześnie nie zostaną objęte kolejną waloryzacją roczną przypadającą dopiero na dzień 1 czerwca 2016 r.

Powyższy mechanizm – jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z 6 października 2015 r. (III UZP 9/15) – dotyczy ponownego ustalenia podstawy obliczenia wysokości emerytury, a nie ponownego ustalenia samej wysokości świadczenia, a tego w niniejszej sprawie domagała się wnioskodawczyni składając wniosek w dniu 9 czerwca 2015 r. (k. 32 akt emerytalnych).

Jak wynika z akt ubezpieczeniowych, wnioskodawczyni o ustalenie prawa do emerytury wystąpiła do ZUS w lutym 2015 r. Organ rentowy załatwił jej wniosek decyzją z 18 marca 2015 r., którą przyznał jej prawo do omawianego świadczenia. Kolejnymi decyzjami, tj. z 25 maja 2015 r. i z 9 czerwca 2015 r., ustalana była wysokość należnego wnioskodawczyni świadczenia, odpowiednio: po zakończeniu postępowania wyjaśniającego z OFE oraz na skutek zmiany przepisów dokonanej ustawą z dnia 5 marca 2015 r. Ustalając prawo do emerytury wnioskodawczyni w myśl art. 24 ustawy emerytalnej, organ rentowy do ustalenia podstawy obliczenia wysokości tego świadczenia zastosował przepisy art. 26 w zw. z art. 25 cyt. ustawy, co nie budzi w nin. sprawie żadnych zastrzeżeń. Ostatnią decyzję w tym

zakresie wydał 9 czerwca 2015 r. W sytuacji jednak, gdy ubezpieczona po ustaniu zatrudnienia, tj. po dniu 31 maja 2015 r., złożyła wniosek o ponowne ustalenie wysokości jej emerytury z uwzględnieniem składek zaewidencjonowanych na jej koncie po dniu ustalenia prawa do świadczenia, organ rentowy niezasadnie już do ustalenia samej wysokości emerytury zastosował omówiony wyżej mechanizm właściwy do ponownego ustalenia podstawy obliczenia wysokości emerytury. Uczynił to bowiem pomijając treść przepisu art. 108 ustawy emerytalnej.

Przepis ten stanowi, że jeżeli po dniu, od którego przyznano emeryturę określoną w art. 24 lub 24a, emeryt podlegał ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym (a tak było w przypadku K. J. (1) kontynuującej zatrudnienie po dniu 10 marca 2015 r., od którego przyznano jej emeryturę), wysokość świadczenia ulega ponownemu ustaleniu w sposób określony w ust. 2 tego przepisu. Według tego przepisu natomiast, emerytury obliczone według zasad określonych w art. 26 powiększa się o kwotę wynikającą z podzielenia składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego po dniu ustalenia prawa do emerytury, o której mowa w art. 24 i 24a, i zwaloryzowanych zgodnie z art. 25 przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone dla wieku danego ubezpieczonego w dniu złożenia wniosku o przeliczenie wysokości emerytury, z uwzględnieniem ust. 4 i 5. Ponowne ustalenie wysokości emerytury następuje na wniosek zgłoszony nie wcześniej niż po upływie roku kalendarzowego lub po ustaniu ubezpieczeń emerytalnego i rentowych (ust. 3). Podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek zaewidencjonowanych od miesiąca, od którego została podjęta wypłata emerytury po raz pierwszy, do miesiąca poprzedzającego miesiąc zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie emerytury (ust. 4).

Powyższa regulacja oznacza, że w przypadku kontynuowania zatrudnienia po ustaleniu prawa do emerytury –jak to miało miejsce w przypadku wnioskodawczyni– ponowne ustalenie wysokości emerytury wygląda w ten sposób, że do kwoty obliczonej w pierwszej decyzji ustalającej wysokość świadczenia zgodnie z art. 26 ustawy emerytalnej, dodawana jest kwota obliczona w sposób wskazany w art. 108 ustawy, a nie - jak uczynił to organ rentowy - na nowo ustalana jest podstawa obliczenia wysokości świadczenia, jak gdyby ubezpieczona po raz pierwszy zgłosiła wniosek o emeryturę.

Mając na uwadze powyższe, stwierdzić należało, iż organ rentowy w decyzji z dnia 3 lipca 2015 r. niezasadnie ustalił wysokość emerytury wnioskodawczyni z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego w oparciu o przepisy art. 26 w zw. z art. 25 ustawy emerytalnej, a więc z zastosowaniem zasad stosowanych, gdy przyznawane jest prawo do świadczenia i ustalana podstawa obliczenia wysokości tego świadczenia, w szczególności że wniosek ubezpieczonej tego nie dotyczył. Wprost bowiem K. J. (1) wskazała, że wnosi o ponowne ustalenie samej wysokości świadczenia z uwzględnieniem składek zaewidencjonowanych na jej koncie po dniu ustalenia prawa do świadczenia. Organ rentowy nie zastosował jednak sposobu przeliczenia świadczenia wnioskodawczyni przy zastosowaniu powołanego wyżej art. 108 ustawy emerytalnej, który – jak wskazuje wyliczenie hipotetyczne zawarte na k. 24 akt sprawy – dałby wynik korzystniejszy dla ubezpieczonej, niż wyliczenie zawarte w decyzji z 3 lipca 2015 r.

Mając na uwadze powyższe Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zobowiązał organ rentowy do ponownego ustalenia wysokości emerytury wnioskodawczyni na podstawie art. 108 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, o czym orzekł w sentencji wyroku.